

Walentyn Aleksandryjski – Fragmenty

Przekład i komentarz: Paul Kieniewicz

Z autentycznych pism Walentyna mamy tylko fragmenty listów, kazań, psalmów cytowanych w dziełach Ojców Kościoła oraz Ewangelii Prawdy, przypuszczalnie pióra Walentyna. Klemens Aleksandryjski cytuje również Teodota, bliskiego ucznia Walentyna, który komentuje teologię Walentyna. Chociaż fragmenty same w sobie nie dają nam wystarczającej ilości informacji, by odtworzyć cały system teologiczny Walentyna, to jednak gdy weźmiemy pod uwagę te wszystkie pisma razem z dziełami jego najbliższych zwolenników, to możemy wiele powiedzieć na temat jego myśli. Ewangelia Prawdy, dzieło mu przypisane, nie opisuje systemu mitologicznego eonów i emanacji, ani historii Sophii, które są obecne u zwolenników Walentyna. Czy taka mitologia była podstawą także jego systemu? Na podstawie fragmentów jego autentycznych pism trzeba przyznać, że tak. Myśl Walentyna, o ile możemy ją określić, nie była zbyt kontrowersyjna na owe czasy. Trzymał się blisko interpretacji tradycyjnej, ale rozszerzał wiele z pojęć, powołując się na filozofię platoników i swoją własną egzegezę.

Fragment 1 - Strach aniołów

Klemens Aleksandryjski cytuje list Walentyna. Nie wiadomo do kogo był pisany. Fragment dotyczy pierwszych słów Adama w raju:

I tak jak w obecności tej ukształtowanej postaci strach padł na aniołów, gdy wydała ona dźwięki przewyższające jej ukształtowanie z powodu tego, który niewidzialnie złożył w niej ziarno substancji wyższej i otwarcie przemówił, tak też wśród pokoleń kosmicznych ludzi dzieła ludzkie stają się obiektami strachu dla tych, którzy je tworzą, jak w przypadku

Wszelkie prawa zastrzeżone

© Copyright Paul Kieniewicz 2023

posągów, obrazów i wszystkiego, co ręce kształtują w imię Boga. Adam wywołał strach preegzystującego człowieka, ponieważ w rzeczywistości był w nim obecny. Aniołowie byli więc przerażeni i szybko pozbyli się swojego dzieła.

Stromateis. II 36 2-4

Fragment 2 - Letnie żniwo

Hipolit z Rzymu cytuje następujący Hymn jako napisany przez Walentyna:

Widzę, jak wszystko poddane duchowi

Dostrzegam, jak duch niesie wszystko

Ciało, które zależy od duszy.

Dusza, która przyłgnęła do powietrza.

Powietrzem zawieszona pod eterem,

Jak głębia owoce wydaje,

A z łona dziecko się rodzi.

Św. Hipolit z Rzymu, Adv. Haer 6 37.8

Fragment 3 - Homilia o przyjaciółach

Klemens Aleksandryjski pisze:

„Ale nawet przywódca tych, którzy wychwalają wspólnotę, Walentyn, pisze w swoim kazaniu ‘O przyjaciółach’ następujące słowa: - Wiele z tego, co jest napisane w publicznie dostępnych księgach, w rzeczywistości jest również napisane w Kościele Bożym. To, co jest wspólne, to

Wszelkie prawa zastrzeżone

© Copyright Paul Kieniewicz 2023

słowa pochodzące z serca: prawo wypisane w sercu. To jest lud Umiłowanego, ten, którego On kocha i który Go kocha."

(Stromateis VI 52.3-4)

Fragment 4 – Jezusa system trawienia

Klemens Aleksandryjski cytuje filozoficzną epistolę.

Walentyń mówi, w swoim liście do Agathopusa: Wytrzymując wszystko, był kontynentem. Jezus dokonał boskości, jadł i pił w szczególny sposób, bez rozładowywania substancji spożywczych. Tak wielka była jego moc kontynencji, że nawet pokarm w nim nie był zepsuty, bo nie posiadał zepsucia.

(Stromateis III 59,3)

Fragment 5 – Wizja Boga

Tylko jeden jest dobry (Mt 19,17)" o którym otwarcie mówiono poprzez objawienie Syna i tylko przez Niego serce może stać się czyste i każdy zły duch wypędzony z serca. Albowiem liczne duchy mieszkają w sercu i nie pozwalają mu stać się czystym: raczej każdy z nich wykonuje swoje własne czyny, zanieczyszczając je na różne sposoby niewłaściwymi pragnieniami. I moim zdaniem serce doświadcza czegoś takiego, jak to, co dzieje się w karczmie. Jest ona bowiem pełna dziur i rozkopań, a często wypełniona gnojem przez nieprzyzwoitych gości, którzy nie mają względu na to miejsce, ponieważ nie należy ono do nich. Tak samo i serce jest nieczyste, będąc mieszkaniem wielu demonów, dopóki nie zostanie otoczone opieką. Ale kiedy Ojciec, który sam jest dobry, odwiedza serce, czyni je świętym i napelnia je światłem. I dlatego osoba, która ma takie serce, nazywana jest błogosławioną, ponieważ osoba ta będzie widziała Boga.

Wszelkie prawa zastrzeżone

© Copyright Paul Kieniewicz 2023

Fragment 6 -- Świat jako portret

Tak samo jak obraz jest gorszy od żywego człowieka, tak samo świat jest gorszy od żywego eonu. Co jest przyczyną powstania portretu? To majestat twarzy, który dostarczył malarzowi prototypu, aby portret mógł być uhonorowany jego imieniem. Bo forma nie została odtworzona z doskonałą wiernością, a jednak imię uzupełniło brak w akcie modelowania. Także niewidzialność Boga przyczynia się do nadania wiarygodności temu, co zostało wymodelowane.

Klemens Aleksandryjski, (Stromateis IV 89.6-90.1)

Fragment 7 -- Dzieci Życia Wiecznego

Klemens Aleksandryjski pisze,

A Walentyn pisze w homilii słowo w słowo: "Od początku jesteście nieśmiertelni i jesteście dziećmi życia wiecznego. Chcieliście rozdzielić między siebie śmierć, aby ją pochłonąć i unicestwić, i aby śmierć umarła w was i przez was. Gdy bowiem rozwiązujecie świat, a sami nie jesteście rozwiązani, panujecie nad stworzeniem i nad zepsutym światem."

(Stromateis IV 89, 1-3)